

นวัตกรรม 0 บาท เพื่อพัฒนางานสร้างเสริมภูมิคุ้มกันโรคในเด็ก 0-5 ปี

ปุนณดา ปลายทิพย์

โรงพยาบาลเฉลิมพระเกียรติสมเด็จพระเจ้า 100 ปี อ.เมืองยาง จ.นครราชสีมา

*E-MAIL: DER_PUNNA@HOTMAIL.COM

บทคัดย่อ

การศึกษานี้เป็นการพัฒนาระบบการให้บริการวัคซีนของงานสร้างเสริมภูมิคุ้มกันโรคในเด็ก 0-5 ปี ที่มารับบริการฉีดวัคซีนในคลินิกสุขภาพเด็กดี โรงพยาบาลเฉลิมพระเกียรติสมเด็จพระเจ้า 100 ปี อ.เมืองยาง จ.นครราชสีมา วัตถุประสงค์คือ

- 1) เพื่อพัฒนาระบบการให้บริการวัคซีนให้มีคุณภาพและเกิดประโยชน์ต่อผู้รับบริการและผู้ให้บริการ
- 2) เพื่อลดอัตราการสูญเสียวัคซีน
- 3) เพื่อเพิ่มความครอบคลุมของการได้รับวัคซีนในเด็ก 0-5 ปี โดยมีการพัฒนาและปรับปรุงระบบการให้บริการวัคซีนคำนึงถึงการบริหารทรัพยากรวัคซีนให้เกิดประโยชน์สูงสุด ด้วยวิธีการดังนี้ 1) จัดตารางระบบการให้บริการวัคซีนแบบใหม่โดยกำหนดให้บริการสัปดาห์ละ 1 ครั้ง แต่ละสัปดาห์ให้บริการวัคซีนต่างกันโดยทำการนัดผู้รับบริการในช่วงอายุเดียวกันหรือประเภทเดียวกันมารับวัคซีนในวันเดียวกัน คือ วันพุธสัปดาห์ที่ 1 ฉีดวัคซีน DTP-HB-Hib, OPV เด็กอายุ 2, 4, 6 เดือน, สัปดาห์ที่ 2 ฉีดวัคซีน MMR เด็กอายุ 9 เดือน, สัปดาห์ที่ 3 ฉีดวัคซีน JE เด็กอายุ 1, 2.6 ปี และสัปดาห์ที่ 4 ฉีดวัคซีน DTP, OPV เด็กอายุ 1.6, 4 ปี ซึ่งแตกต่างจากระบบเดิมที่ให้บริการวัคซีนทุกชนิดทุกช่วงอายุในวันเดียวกันทั้งหมด
- 2) ประชาสัมพันธ์เรื่องตารางระบบการให้บริการวัคซีนแบบใหม่เพื่อให้ผู้รับบริการมาตรงวันเปิดให้บริการ
- 3) ทำการนัดผู้รับบริการให้ตรงวันให้บริการวัคซีนตามช่วงอายุ และ
- 4) กำหนดระบบกำกับติดตาม

ผลการศึกษาเริ่มดำเนินการตั้งแต่เดือนตุลาคม 2562 จนถึงกันยายน 2563 ดำเนินการเก็บข้อมูลจากการมารับบริการวัคซีนในคลินิกสุขภาพเด็กดี ตรวจสอบข้อมูลการเบิกจ่ายวัคซีน และสอบถามผู้ที่เกี่ยวข้อง พบ 1) อัตราการสูญเสียวัคซีนลดลงจากเดิม 2) อัตราความครอบคลุมของการได้รับวัคซีนในเด็ก 0-5 ปี ร้อยละ 100 จากการดำเนินงานอย่างต่อเนื่องส่งผลให้เกิดผลลัพธ์ด้านอื่น คือ 1) ลดภาระงานของเจ้าหน้าที่คลินิกสุขภาพเด็กดี เพราะเป็นการกระจายการมารับบริการทำให้มีผู้มารับบริการต่อสัปดาห์ลดลง 2) ป้องกันการเกิดอุบัติเหตุการฉีดยาผิดพลาด ซึ่งไม่พบอุบัติเหตุการฉีดยาในเจ้าหน้าที่ผู้ให้บริการ เพราะเป็นวัคซีนชนิดเดียวกันและมีชนิดวัคซีนเปิดใช้น้อยลง 3) สะดวกในการเบิกจ่ายวัคซีน มีจำนวนผู้มารับบริการที่แออัด 4) การให้สุขศึกษาง่ายขึ้น เพราะเป็นผู้รับบริการกลุ่มวัยเดียวกัน นอกจากนั้นยังส่งผลกระทบต่อกลุ่มงานที่เกี่ยวข้องคือ ภาระงานของกลุ่มงานทันตกรรมในการตรวจสุขภาพช่องปากลดลง ส่วนกลุ่มงานเภสัชกรรมมียอดเบิกจ่ายวัคซีนลดลง และผู้ปกครองของเด็กที่มารับบริการมีความพึงพอใจร้อยละ 100 โดยส่วนใหญ่มีความคิดเห็นว่าสะดวก รวดเร็ว คนไม่เยอะ ไม่ต้องรอนาน

สรุปผลจากการพัฒนาระบบการให้บริการวัคซีนของงานสร้างเสริมภูมิคุ้มกันโรคในเด็ก 0-5 ปี ทำให้สามารถแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้น ส่งผลไปยังกลุ่มงานอื่นๆที่เกี่ยวข้องในทางที่ดีขึ้น อีกทั้งยังทำให้ผู้รับบริการพึงพอใจ ซึ่งเป็นการพัฒนาระบบการให้บริการวัคซีนที่มีคุณภาพและเกิดประโยชน์ต่อผู้รับบริการและผู้ให้บริการ ถือเป็นการบริหารทรัพยากรวัคซีนให้เกิดประโยชน์สูงสุด นอกจากนั้นการพัฒนาระบบการให้บริการวัคซีนนี้ สามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการจัดระบบบริการอื่นได้

หลักการและเหตุผล

วัคซีนเป็นวิธีการสร้างเสริมภูมิคุ้มกันที่ได้ประสิทธิภาพสูงในการควบคุมป้องกันโรคติดต่อร้ายแรงทั่วโลก ในปัจจุบันการพัฒนาวัคซีนในประเทศไทยมีการสนับสนุนให้ได้รับวัคซีนพื้นฐานเพื่อส่งเสริมภูมิคุ้มกันให้มีประสิทธิภาพแนวทางสำคัญคือเพิ่มกลุ่มเป้าหมายและเพิ่มความครอบคลุมของการได้รับวัคซีนในกลุ่มเป้าหมายโดยเฉพาะเด็กปฐมวัย

จากการดำเนินงานการสร้างเสริมภูมิคุ้มกันโรค คลินิกสุขภาพเด็กดี โรงพยาบาลเฉลิมพระเกียรติสมเด็จพระเจ้า 100 ปี อำเภอเมืองยางจังหวัดนครราชสีมา พบว่า การใช้วัคซีน มีอัตราการสูญเสียสูง เช่นวัคซีนที่เป็น high volume ของรพ. OPV, DTP และ OPV-HB-Hip มีอัตราการสูญเสียถึงร้อยละ 76.25, 77.5 และ 80 ตามลำดับ และอัตราความครอบคลุมของการได้รับวัคซีนในเด็ก 0-5 ปี ในปี 2560-2562 เป็นร้อยละ 72.5, 75 และ 85 ตามลำดับ ดังนั้นคลินิกสุขภาพเด็กดี จึงได้จัดทำนวัตกรรม 0 บาท เพื่อพัฒนางานสร้างเสริมภูมิคุ้มกันโรคในเด็ก 0-5 ปีขึ้น

วัตถุประสงค์

- 1) เพื่อพัฒนาระบบการให้บริการวัคซีนให้มีคุณภาพและเกิดประโยชน์ต่อผู้รับบริการและผู้ให้บริการ
- 2) เพื่อลดอัตราการสูญเสียวัคซีน
- 3) เพื่อเพิ่มความครอบคลุมของการได้รับวัคซีนในเด็ก 0-5 ปี

วิธีการพัฒนานวัตกรรม

- 1) จัดตารางระบบการให้บริการวัคซีนแบบใหม่โดยกำหนดให้บริการสัปดาห์ละ 1 ครั้ง
- 2) ประชาสัมพันธ์เรื่องตารางระบบการให้บริการวัคซีนแบบใหม่
- 3) นัดผู้รับบริการให้ตรงวันให้บริการวัคซีนตามช่วงอายุ
- 4) กำหนดระบบกำกับติดตาม

"คลินิกสุขภาพเด็กดี"

โรงพยาบาลเฉลิมพระเกียรติสมเด็จพระเจ้า 100 ปี

ตารางการให้บริการวัคซีน

สัปดาห์	อายุ	วัคซีน
1	2 เดือน	DTP-HB-Hib1
		OPV1
	4 เดือน	Rota1
		DTP-HB-Hib2
		OPV2
		Rota2
2	6 เดือน	IPV
		DTP-HB-Hib3
		OPV3
3	9 เดือน	Rota3
		MMR1
4	1 ปี , 2 ปีครึ่ง	LAJE
5	1 ปีครึ่ง	DTP4
		OPV4
		MMR2
		DTP5
6	4 ปี	OPV5

บทสรุป

จากการพัฒนาระบบการให้บริการวัคซีนของงานสร้างเสริมภูมิคุ้มกันโรคในเด็ก 0-5 ปี ทำให้อัตราการสูญเสียวัคซีนลดลง และอัตราความครอบคลุมของการได้รับวัคซีนในเด็ก 0-5 ปี เพิ่มขึ้น ส่งผลไปยังการเบิกจ่ายวัคซีนของเภสัชกรรมลดลง และลดต้นทุนของวัคซีน อีกทั้งยังทำให้ผู้รับบริการพึงพอใจ ซึ่งเป็นการพัฒนาระบบการให้บริการวัคซีนที่มีคุณภาพและเกิดประโยชน์ต่อผู้รับบริการและผู้ให้บริการ ถือเป็นการบริหารทรัพยากรวัคซีนให้เกิดประโยชน์สูงสุด

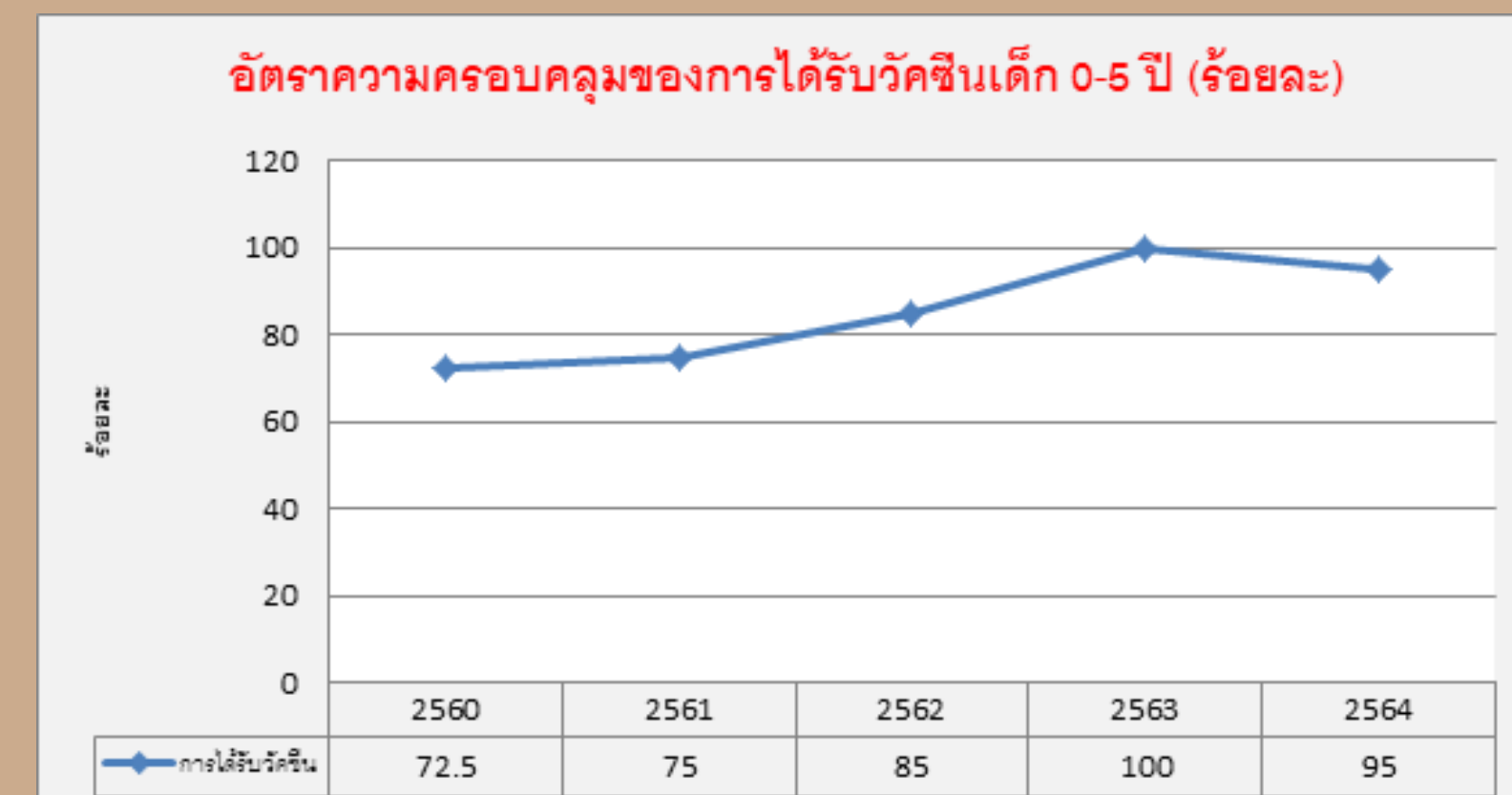
ผลของการพัฒนานวัตกรรม

เริ่มดำเนินการตั้งแต่เดือนตุลาคม 2562 พบการเปลี่ยนแปลง ดังนี้

1) อัตราการสูญเสียวัคซีนลดลง

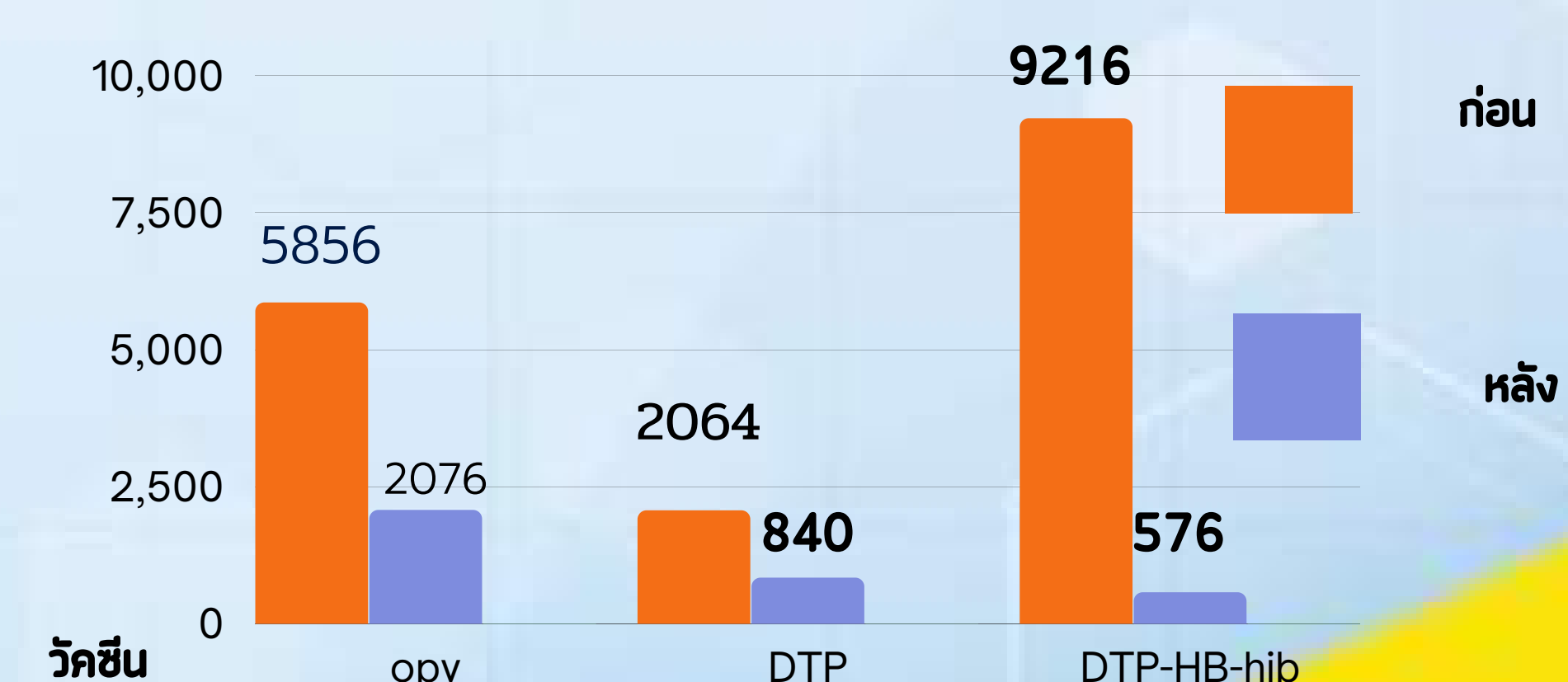
2) อัตราความครอบคลุมของการได้รับวัคซีนในเด็ก 0-5 ปี เพิ่มขึ้น

ประโยชน์ที่ได้รับจากนวัตกรรม

- จากการดำเนินงานอย่างต่อเนื่องส่งผลให้เกิดผลลัพธ์ด้านอื่น ดังนี้
- 1) ลดภาระงานของเจ้าหน้าที่คลินิกสุขภาพเด็กดี
  - 2) ป้องกันการเกิดอุบัติเหตุการฉีดยาผิดพลาด
  - 3) การเบิกจ่ายวัคซีนทำได้ง่ายและสะดวกขึ้น
  - 4) การให้สุขศึกษาง่ายขึ้น เพราะเป็นผู้รับบริการกลุ่มวัยเดียวกัน
  - 5) ภาระงานของกลุ่มงานทันตกรรมในการตรวจสุขภาพช่องปากลดลง
  - 6) กลุ่มงานเภสัชกรรมมียอดเบิกจ่ายวัคซีนลดลง
  - 7) ลดต้นทุนของวัคซีน
  - 8) ผู้ปกครองของเด็กที่มารับบริการมีความพึงพอใจร้อยละ 100

ค่าใช้จ่าย : ปี (บาท)

แผนภูมิแสดงต้นทุนจากอัตราการสูญเสียวัคซีน